

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Nárai, sárgaliliom élőhely

Utoljára módosítva: 2013-11-09 06:37:16

Megye: Vas

Községhatár: Nárai

A terület kiterjedése: ____ hektár

Védetté nyilvánítás év: 2007

GPS koordináták: EO.V.: 461680; 210538

Felmérést végző személy(ek) neve: Gyöngyössy Péter

E-mail címe(k): kerekerdo@invitel.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A "Nárai sárgaliliomos" Nárai község határában, a községhatár északkeleti peremén található. Három település községhatára találkozik itt. Szombathely nyugati, Sé déli és Nárai északi határa. A terület személygépkocsival nem közelíthető meg csak egy darabig. Terepjáróval Náraiból észak felé vezető mezei utakon elég közel lehet jutni. A terület a település keleti végétől északra 1,7-km-re található egy fiatal erdei fenyves "mögött". Legegyszerűbben Szombathely felől a várostól nyugatra lévő Parkerdő felől közelíthetjük meg. Szombathelyről az un. Parkerdő legkönyebben a Főiskola (NYME) felől a Gagarin úton nyugat felé haladva közelíthető meg. Kiérve az "Emlékmű"-höz, azaz a Gagarin út és a Jókai út kereszteződéséhez, továbbhaladunk egyenesen, föl az Emlékmű dombján, a betonkolosszus bal oldalán. Az út kivezet a városból egyenesen a parkerdő bejáratához. Itt autóparkolók, szalonnasütők, játszótér és sportpályák találhatóak. Itt az aszfaltos körforgalomról balra (délkeletre) fordulunk és az erdő mellett egy földúton haladunk tovább. Az út a parkerdei létesítményeket elhagyva az erdő és a parkerdei kiskertek között halad. A Parkerdő bejáratától mintegy 1 km-t autózhatunk, míg egy olyan helyre érünk, ahol az út mellett kb 6x12 m-es füves kiszélesedő területet nem látunk. A földúttól keletre arra merőlegesen zártkerti utakat találunk. A Remete és a Mosoly utca közötti szakaszon kell megállnunk. Innen nyugat-délnyugati irányba kell az erdőben erdei ösvényeken haladnunk, figyelve, hogy az enyhe terephajlatként, később vízmosásként érzékelhető völgyet ne hagyjuk el. A területhez nem visz teljesen út. Ha a vízmosást követjük előbb utóbb észrevesszük az erdei tisztás keleti szélét. A terület egy kelet - nyugati,délnyugati tengelyű völgyhajlatban húzódó erdei tisztás. A földúttól a tisztásig mintegy 800 métert kell haladnunk.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):

A Nárai határában fekvő "Zsidu-rét"-et,a hazai természetvédelem és a botanikus társadalom még a'90-es években is úgy tartotta számon, mint a sárgaliliom (Hemerocallis lilio-asphodelus)legjelentősebb hazai élőhelyét. Még az 1990-es évek közepén készült felmérés is 80-90 ezer tő sárgaliliomról (6500 tő virágzó) és 4-5 ezer szibériai nőszirmról, 120-150 tő kornistárnicsról, többszáz tő (508 négyzetméter) kenyérbélcickafarkról ír. A védett rét akkori területe 9553 négyzetméter volt. Fele magán terület, fele pedig az állami erdőtömb, tisztásként nyilvántartott része volt. A védettség 2007-es megerősítése, már csak a terület állami felét (keleti rész) tette védetté. Jelenleg a terület elvadult gondozatlan jelleget mutat. A rét nagy részét a nagy

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

aranyvessző uralja. A Zsidu-rét a Sorok-patak egyik időszakos mellékere mentén alakult ki, természet szerű gyertyános tölgyesek és ültetett fenyvesek közé ékelődve. A sárgaliliomos felfedezése Csaba József neves Vas megyei ornitológus nevéhez kapcsolódik. Kutatómunkája során 1960-ban Baraska Lajos nárai lakos házában ablakában egy csokor sárgaliliomot látott. Ő találta meg és fedezte fel a tudomány számára a Zsidu-rétet és már akkor védelemre javasolta. A védetté nyilvánítás csak 1975-ben történt meg. A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság 1992-ben országos védettségre terjesztette be a területet. Ez nem járt sikerrel. A rét vegetációja korábban a kiszáradó láprétek, mocsárrétek, kaszálórétek jellegzetességeit mutatta. A '90-es években készített felmérés is jelzi már az inváziós fajok veszélyeit, de az akkor leírt kép ma már alig hihető. Akkor 130-145 tő sárgaliliomot és 9-16 tő szibériai nőszirmot találtak négyzetméterenként mintegy 750, illetve 370 négyzetméteres területen. A rét legkeletibb része, mintegy 15 méter hosszban beerdősült. A ma is rétként érzékelhető terület déli felét mindenütt az aranyvessző (Solidago) uralja. Nyugat felé haladva a rét összeszűkül és a Solidago egyre homogénebb tömött sávot alkot a rét déli felén. A korábban védett magántulajdonban lévő területen az aranyvessző záródott, csak a rét közepén lévő földút mentes tőle. A nyugati részen a szegélyben sok, az akác. A rét északi felén vízvezető árok húzódik, mely az erdőben vízmosásként folytatódik. Jelen felmérés idején (2013. szeptember eleje) a rét nyugati felén egy nagyobb (kb 80 négyzetméteres) és mintegy öt kisebb olyan foltot találtunk, amelyen az egykori réttársulás jellemző fajai megtalálhatók voltak. Nagyobb mennyiségben voltak érzékelhetők a szibériai nőszirm csomói, de még sárgaliliomból is észlelhető volt mintegy 30-40 csomó. Egy virágzó kornistárnicsot találtunk. A rét keleti felén az őszi kikerics virágzott több négyzetméteren. Kékperjét csak szórványosan lehetett érzékelni. Az egész területen a korábbi társulások drasztikus visszaszorulását és feldarabolódását lehet érzékelni. A rét közepén a tiltás ellenére gépek által járt út látható, de meglepő módon, a nem túl gyakori taposást a sárgaliliom bírja az aranyvesszővel szemben. Korábbi téli, koratavaszi bejárás tapasztalata, hogy a szomszédos erdőkben végzett fakitermeléskor a fákat a rétbe döntik, és ott is darabolják fel, onnan szállítják el, mely szintén nem kedvez a terület értékeinek. Jól érzékelhető a fás növények, gyertyán, rezgőnyár, stb. terjeszkedése, bár vannak arra utaló jelek, hogy az erdőhatárt igyekszik az erdészlet megtartani. Nyilvánvalóan kedvezőtlen a területet délről határoló homogén erdei fenyves hatása is (szárítás, árnyékolás). Az 1990-es évekből származó leírás a kiszáradást, lovasok taposását, a siskanád terjedését és a beerdősülést (rezgő nyár) tartották a legfőbb veszélynek. Mára gyökeresen megváltozott a helyzet ezen a téren is. Úgy véljük, hogy az aranyvessző rendszeres kaszálásával, az értékes részekből való kiegyelészéssel és a fásszárúak visszatartásával és a traktoros út felszámolásával még megmenthető lenne a terület. Felhasznált források: 1.) Nárai Község Önkormányzata Képviselő-testületének 12/2007(XII.21.) sz önkormányzati rendelete a helyi jelentőségű védett természeti terület védettségének fenntartásáról 2.) Kovács J. Attila, Takács Béla: A Nárai "Zsidu-rét" botanikai értékei; Kézirat (kb 1993-1995.) 3.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor)

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

% Erdő

100 % Gyep

% Cserjés

% Vizes terület

% Egyéb

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
D2:kékperjés rétek, néhány foltban D34: mocsárrétek: kis foltokban) OB: jellegtelen üde gyepék magaskórósok; szegélyekben OD: aranyvesszős; nagy összefüggő területen

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket):

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás:

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Egyéb típus: gépjárművel való behajtás tiltása

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Kevés

Magas/kanadai aranyvessző: Sok

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Nincs

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

hasonló adottságú, de özönnövényekkel benőtt rét, természetyszerű és származékerdők (gyertyános tölgyes, erdei fenyves)

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Nem

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 1 db, téglalap alakú, fehér alapon bordó betűkkel felirat,

Állapotuk:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámmal kell megadni)

Sárgaliliom (*Hemerocallis lilo-asphodelus*)- kb 100 tő, kevés virágozhatott Szibériai nőszirm (*Iris sibirica*) - kb 150 tő (keves virágozhatott) Kornis tárnics (*Gentiana pneumonanthe*) - néhány tő lehet 1 db virágzott Mocsári kocsord (*Peucedanum palustre*) (szórványosan néhány tő) Kenyérbél cickafark (*Achillea ptarmica*)(néhány tő lehet)

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állománynagyságot kell megadni)

A környező területekkel is számolva: éti csiga (*Helix pomatia*) Nagy gyöngyházlepke (*Argynnis paphia*) Nappali pávaszem (*Inachis io*) Barna varangy (*Bufo bufo*) Erdei béka (*Rana dalmatina*) Zöld levelibéka (*Hyla arborea*) Fúrge gyík (*Lacerta agilis*) Lábatlan gyík (*Anguis fragilis*) Vízisikló (*Natrix natrix*) Egerészölyv (*Buteo buteo*) Karvaly (*Accipiter nisus*) Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) Zöld küllő (*Picus viridis*) Nyaktekercs (*Jynx torquilla*) Fekete harkály (*Dryocopus martius*) Holló (*Corvus corax*) Sárgarigó (*Oriolus oriolus*) Énekes rigó (*Turdus philomelos*) Fekete rigó (*Turdus merula*) Vörösbegy (*Erithacus rubecula*) Erdei pinty (*Fringilla coelebs*) Zöldike (*Carduelis chloris*) Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*) Csicsörke (*Serinus serinus*) Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) Csilpcsalpűzike (*Phylloscopus collybita*) Széncinege (*Parus major*) Barátcinege (*Parus palustris*) Csuszka (*Sitta europaea*) Mókus (*Sciurus vulgaris*) Vakond (*Talpa europaea*) stb

5. Egyéb észrevétel

Felhasznált források: 1.) Nárii Község Önkormányzata Képviselő-testületének 12/2007(XII.21.) sz önkormányzati rendelete a helyi jelentőségű védett természeti terület védettségének fenntartásáról 2.) Kovács J. Attila, Takács Béla: A Nárii "Zsidu-rét" botanikai értékei; Kézirat (kb 1993-1995.) 3.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) Felhasznált térképi források: 1.) www.vasteir.hu (Vas Megyei Térinformatikai Rendszer) 2.) <http://erdoterkep.nebih.gov.hu/> (Nyilvános interaktív erdőterkép a NEBIH honlapján)